

วิธีไม่หลงเชื่อการสมคบคิด

สองสามสัปดาห์ก่อน รายงานข่าวในหนังสือพิมพ์หลายฉบับเผยว่า นักศึกษาในซานฟรานซิสโกกลุ่มหนึ่งถูกครุฑครอบงำทางความคิด ครุฑคนนั้นเล่าให้พวกเขาฟังว่า โลกอยู่ใต้การนำของสมาคมลับของพวกอิลลูมินาติ (Illuminati) เมื่ออ่านอย่างละเอียดจะเห็นว่า แหล่งข่าวมีเพียงคนเดียว คือนักข่าวชาวฝรั่งเศสผู้ไม่มีเรื่องอะไรเขียน เลยไปซุดจากบรรดานักศึกษาที่เสพข่าวบนอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับการสมคบคิดทั่วโลก และสมาคมลับที่กำหนดชะตากรรมของโลก

เอาละ ผมจะไม่พูดถึงคนอ่านหนังสือ (ซึ่งสามารถเลือกอ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้จำนวนนับร้อยๆ เล่มในห้องสมุด และมีทุกภาษา) แม้กระทั่งคนท่องอินเทอร์เน็ตอย่างเดียวก็รู้ดีว่า มีเว็บไซต์มากมายเหลือคณานับที่พูดถึงการสมคบคิดของทั่วโลก ผู้ครองโลก และศูนย์กลางของอำนาจลับ ตั้งแต่พวกอิลลูมินาติในศตวรรษที่สิบแปด จนถึงสมาคมบิลเดอร์เบิร์ก (Bilderberg Club) กลุ่มไตรแลเทอร์ล (Trilateral Commission) การประชุมสภาเศรษฐกิจโลกที่เมืองดาวอสไปเรื่อยๆ จนถึงอุบายของปัญญาสากลของปราชญ์อาวุโสแห่ง

ไซออน (The Protocols of the Elders of Zion) และกรงเล็บของชาวยิว ซึ่งต้องการกุมโลกของเรา อย่างที่เคยปรากฏแล้วในนิตยสารต่อต้านยิว รายสัปดาห์ของสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่สาม ราวปลายศตวรรษที่สิบเก้า

มันเป็นเรื่องเก่า และที่แดน บราร์นเขียนเล่มเบสต์เซลเลอร์ของเขาได้ก็ด้วยการหยิบมาจากวรรณกรรมจำนวนมาก (เก้าสิบเปอร์เซ็นต์ เป็นขยะซ้ำๆ) ผมไม่อยากคุยว่า ผมเคยนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องนี้ไปแล้วในปี 1988 ในเล่ม *Il pendolo di Foucault* ตอนนั้นผมยังไม่มีอินเทอร์เน็ตใช้ จึงไปรวบรวมข้อมูลตามร้านหนังสือเกี่ยวกับสิ่งเร้นลับ

อย่างไรก็ดี เกียงไม่ได้ว่าทุกวันนี้มีเว็บไซต์เกี่ยวกับการสมคบคิดระดับโลกมากมาย และมีคนเชื่อเรื่องนี้จริงๆ ในยุคของการเกิดใหม่แห่งประชานิยมในทุกๆ เรื่องนี้ เป็นธรรมดาว่าหากใครอยากทำเงินटनाการของพวกคนซื่อๆ ก็มักใช้การสมคบคิดของคน (ใครก็ไม่รู้) ที่เป็นบ่อเกิดแห่งความชั่วร้ายทั้งหลายของเรา แต่ที่น่าตกใจที่สุดคือ เพราะอะไร บรรดาหนังสือพิมพ์จริงจังทั้งหลายนั้นถึงไปขุดคุ้ยเรื่องที่รู้กันอยู่แล้วขึ้นมาอีกอย่างหน้าตาเฉย เพียงเพราะได้ยินเสียงน้อยๆ ของนักข่าวฝรั่งเศส ผู้ไม่รู้จะเอาอะไรมาเล่าเพื่อแลกค่าจ้างค่าน้อยๆ น้อยๆ

เราอาจตีความปรากฏการณ์นี้ไปในทางร้ายต่อหนังสือพิมพ์ โดยบอกว่า หนังสือพิมพ์ต้องการหาอะไรมาเติมให้เต็มหน้ากระดาษ จึงขยายเหตุการณ์ไม่สลักสำคัญอย่างสิ้นเชิงกัดคน เพราะไม่มีเรื่องคนกัดสุนัขให้เขียน เอาเถอะ เราทำอย่างนี้กันอยู่บ่อยๆ แต่ถึงอย่างไรก็ยังไม่แปลกอยู่ที่ผู้อ่านยอมรับข่าวที่ไม่ใช่ข่าวนี้ แต่มยังอ่านด้วยความตื่นเต้นอีกด้วย (ผมทดสอบกับบรรดาคนที่ผมรู้จัก “โอโฮ! ใครจะคิดว่าเป็นอย่างนั้น...”)

เรื่องนี้ทำให้เรามีความเห็นที่นำเราอยู่พอสมควรต่ออินเทอร์เน็ต

นั่นก็คือ ในท้องทะเลกว้างใหญ่แห่งเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งเราเล่าทุกสิ่งที่เราได้ และหากต้องการก็อาจค้นหาอะไรอย่างชีวิตประวัติป่าของพระเจ้าฮัมมูราบี เครื่องแบบทหารในสงครามเจ็ดปี กรุปเลือดของนโปเลียน หรือโกไลแอทเหลือฟันในปากที่ซี่หลังโดนเดวิดยิงหนึ่งสติกใส่ การรู้ทุกอย่าง (หรือสามารถรู้ทุกอย่าง) เทียบเท่ากับลิม (หรือสามารถลิม) ทุกอย่าง

ฉะนั้นนักข่าวซีเกียจก็แค่ซูมดูเว็บไซต์ใดเว็บไซต์หนึ่ง มองหาข้อมูลที่ทุกคนรู้ แล้วเอามาสร้างเป็นบทความน้ำท่วมทุ่ง ชื่อ “การค้นพบทางประวัติศาสตร์อันน่าตื่นตะลึง” จากนั้นก็ขายเรื่องที่เราๆ ก็รู้ เพราะคิดอย่างสบายใจว่ามันตกยุคไปแล้ว จึงเอามาปิดฝุ่นใหม่ได้ *ad libitum* (สำนวนภาษาละติน หมายความว่า “ตามใจชอบ” – ผู้แปล) โดยไม่ต้องกลัวว่าผู้อ่านจะคัดค้าน

ถึงตอนนี้อาจมีคนคิดว่าข่าวดังหน้ากลางว่า “การค้นพบอันเยี่ยมยอดของนักวิชาการมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ จูเลียส ซีชาร์ดถูกฆาตกรรมวันที่ 15 มีนาคมจริงๆ” แล้วได้รับคำชมจากบรรณาธิการ (“พ่อบุ๋ม นายไปได้เรื่องนี้มาจากไหน นี่สิ ถึงจะเรียกว่าสก๊อปของจริง!”)

เรื่องนี้หากพิจารณาดูดีๆ อาจถือว่าเป็นวิธีทบทวนความรู้ที่ดีวิธีหนึ่ง ก็ที่ประวัติศาสตร์โรมันที่เราเคยเรียนในชั้นมัธยมต้นนั้น ครูไม่ได้เอามาให้เราเรียนกันอีกในชั้นมัธยมปลายหรอกหรือ เพียงแค่บอกว่ามันคือการทบทวนเรื่องเก่า ไม่ใช่ข่าวใหม่ล่าสุดอะไรก็พอ